

Orthodox Co-secretary:

Prof. Dr. Nikolaos **Loudovikos**
Hortiatis 57010
Thessaloniki
Greece / Griechenland
Phone: +30-2310-348004
Telefax: +30-2310-300360
E-mail: nloudovikos@aeath.gr

Catholic Co-secretary:

Dr. Johannes **Oeldemann**
Johann-Adam-Möhler-Institut f. Ökumenik
Leostr. 19 a, 33098 Paderborn
Germany / Deutschland
Phone: +49-5251-8729804
Telefax: +49-5251-280210
E-Mail: J.Oeldemann@moehlerinstitut.de

Салоніки, 2013 р.

Спільна православно-католицька робоча група святого Іринія провела свою десяту зустріч з 13 по 17 листопада 2013-го року в університеті Церковна академія у м. Салоніки, Греція. Зустріч очолив католицький співголова Робочої групи, єпископ Маґдебурґа Герхард Файґе, голова Комісії з екуменічних питань Німецької католицької єпископської конференції. Місце православного співголови лишалося вакантним, оскільки попередній співголова, митрополит Йоан (Язіжі), очільник Європейської єпархії Православного патріархату Антіохії (Париж), після останньої зустрічі групи був обраний патріархом Антіохії і всього Сходу. Обраний архієпископ Тельмиський Йов (Геча), майбутній голова Архієпископії західноєвропейських парафій руської традиції Константинопольського патріархату та учасник Робочої групи, після одностайного голосування учасників групи посів місце нового православного співголови.

На відкритті засідання був присутнім секретар Фессалонікійської митрополії архімандрит Стефан (Толіос). 15 листопада засідання відвідав митрополит Пруський Елпідор і переказав учасникам благословіння Вселенського Патріарха Варфоломія. Пізніше того ж дня приїхав митрополит Фессалонікійський Анфім і особисто привітав учасників. Члени Робочої групи подякували о. Ніколаосу Лудовікосу та університету Церковна академія за теплу гостинність і фінансову підтримку.

Під час цьогорічної зустрічі учасники виголошували і обговорювали доповіді про зв'язок між історією і богослов'ям, соборністю і першістю у сучасному богословському дискурсі, особливо у працях Іва Конґара і Олів'є Клемана, православні реакції на Другий Ватиканський собор в цілому і на *Lumen gentium* зокрема. Вони також проаналізували попередній варіант тексту, в якому підсумовувався доробок групи за перше десятиліття. Результати презентацій і обговорень були підсумовані у наведених нижче тезах:

Історія і богослов'я

1. Християнська віра не мислима без зв'язку з історією, оскільки Боже об'явлення в Ісусі Христі відбулося у конкретному історичному моменті. Спасення Божа дія заради людини не відбувається поза часом і простором, але здійснюється в центрі людської історії. Отже, саморозуміння, богослов'я і проповідь Церкви також історично зумовлені.
2. Хоча догмати є складовою віровчення Церкви, вони є історично зумовленими у тому сенсі, що поставали як реакція на певні історичні виклики у конкретному контексті, з використанням певної мови. Таким чином, догматичні формулювання є обмеженими за формою і змістом, оскільки вони ніколи не бувають вичерпним вираженням того, про що свідчать або ж що намагаються пояснити.
3. Для богословів історія не може бути лише допоміжною дисципліною, оскільки вона має серйозне богословське значення. Минуле Церкви не можна ані ідеалізувати, ані легковажити ним. Історичні дослідження допомагають виявити, коли християни, включаючи єпископів і

богословів, залишалися вірними Євангелії, а коли вони, свідомо чи несвідомо, фальшували її.

4. Аналізуючи причини і наслідки церковних розділень, потрібно брати до уваги не лише богословські, а й історичні, соціальні і культурні фактори. Дослідники церковної історії не повинні піддаватися спокусі виправдати історію власної Церкви, але радше мають перейматися тим, щоби краще зрозуміти інші традиції відповідно до їхньої внутрішньої логіки.

5. Неупереджене дослідження історії Церкви та богослов'я привело до появи нового бачення суперечливих питань, що розділяють Церкви, і до поліпшення їхніх відносин. Конкретними прикладами цього є, зокрема, перегляд христологічної полеміки у контексті рішень Єфеського собору 431-го року та Халкидонського собору 451-го року; нова оцінка схизми 1054-го року; угода між католиками та лютеранами про основні принципи вчення про виправдання; та спільний виклад історії Реформації в документі від 2013-го року Міжнародної католицько-лютеранської комісії з діалогу. Ці приклади показують, що історичні дослідження є дуже важливими і можуть «зцілювати пам'ять».

6. Результати досліджень церковної історії приносять більше користі, якщо вони будуть розглядатися і сприйматися на усіх церковних рівнях: очільниками Церкви, у богословських студіях і освіті, а також у парафіях і монастирях.

Першість і соборність у сучасній богословській думці

7. Історичні і соціологічні дані не рідко підважують усталене розуміння Церкви. Отже, треба бути готовими до можливості переглянути його у світлі історичних фактів. Це також може вплинути на наше бачення першості і соборності, та посприяти його переосмисленню обома сторонами діалогу.

8. До істини можна наблизитися, лише дослухаючись до Євангелії та інших християнських традицій. Ми можемо зауважити дві еклезіологічні тенденції: переважно соборну на Сході та переважно пов'язану з першістю на Заході. Вони не є взаємовиключними, але можуть співіснувати у творчій напрузі, де залишиться місце для легітимного різноманіття. Як казав Нільс Бор: «Протилежністю істинного твердження є неправдиве твердження. Однак, протилежністю до глибинної істини може бути інша глибинна істина».

9. Будь-яке відновлення повного сопричастя між Католицькою і Православною Церквами вимагатиме від обох Церков зміцнення соборних структур та оновлення розуміння вселенської першості, які служитимуть спілкуванню між місцевими Церквами.

Православні реакції на Другий Ватиканський собор

10. Другий Ватиканський собор у цілому був сприйнятий православними як позитивний крок у напрямку соборності. Проте, з їхньої точки зору, він не пішов достатньо далеко у перегляді догматів непомильності і першості папи, встановлених Першим Ватиканським собором.

11. Текст конституції *Lumen gentium* викликав у православної сторони питання щодо зв'язку між непомильністю папи і непомильністю Церкви. Для кращого розуміння непомильності варто брати до уваги дари усіх членів Церкви. У цьому сенсі, *Lumen gentium* відкриває горизонт для богослов'я спілкування, в якому питання непомильності постане у ширших рамках всього народу Божого і спільноти єпископів.

12. Другий Ватиканський собор спонукав православних богословів замислитися і про питання, які тоді стояли перед Православною Церквою. Також він уможливив офіційний богословський діалог з Католицькою Церквою.

Спільна православно-католицька робоча група святого Іринія складається з 26 богословів: 13 православних і 13 католицьких з різних країн Європи та США. Вона була заснована 2004-го року у Падерборні (Німеччина) і з того часу проводила щорічні зустрічі в Афінах (Греція), Шевтоні (Бельгія), Белграді (Сербія), Відні (Австрія), Києві (Україна), Магдебурзі (Німеччина),

Санкт-Петербурзі (Росія) і Бозе (Італія). У Салоніках було вирішено провести наступну зустріч Робочої групи у листопаді 2014-го року на Мальті.

